

KỂ CHUYỆN VÌ MUÔN DÂN

I – MỤC ĐÍCH, YÊU CẦU

1. Rèn kĩ năng nói :

– Dựa vào lời kể của GV và tranh minh hoạ, HS kể lại được từng đoạn và toàn bộ câu chuyện *Vì muôn dân*.

– Hiểu ý nghĩa câu chuyện : Ca ngợi Trần Hưng Đạo đã vì đại nghĩa mà xoá bỏ hiềm khích cá nhân với Trần Quang Khải để tạo nên khối đoàn kết chống giặc. Từ đó, HS hiểu thêm một truyền thống tốt đẹp của dân tộc – truyền thống đoàn kết.

2. Rèn kĩ năng nghe :

– Nghe thầy (cô) kể chuyện, nhớ câu chuyện.

– Nghe bạn kể, nhận xét đúng lời kể của bạn, kể tiếp được lời bạn.

II – ĐỒ DÙNG DẠY – HỌC

– Tranh minh hoạ truyện trong SGK (tranh phóng to, nếu có).

– Bảng lớp viết những từ ngữ được chú giải sau truyện ở SGK, tr. 122 (*tị hiềm, Quốc công Tiết chế, Chăm-pa, sát Thát*) để HS nhớ khi KC. (GV chỉ viết từ, lời giải thích sẽ nói miệng, không cần viết.)

– Giấy khổ to vẽ lược đồ quan hệ gia tộc của các nhân vật trong truyện (để GV tham khảo – xem ở dưới).

III – CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY – HỌC

A – KIỂM TRA BÀI CŨ

HS kể một việc làm tốt góp phần bảo vệ trật tự, an ninh nơi làng xóm, phố phường mà các em biết.

B – DẠY BÀI MỚI

1. Giới thiệu bài

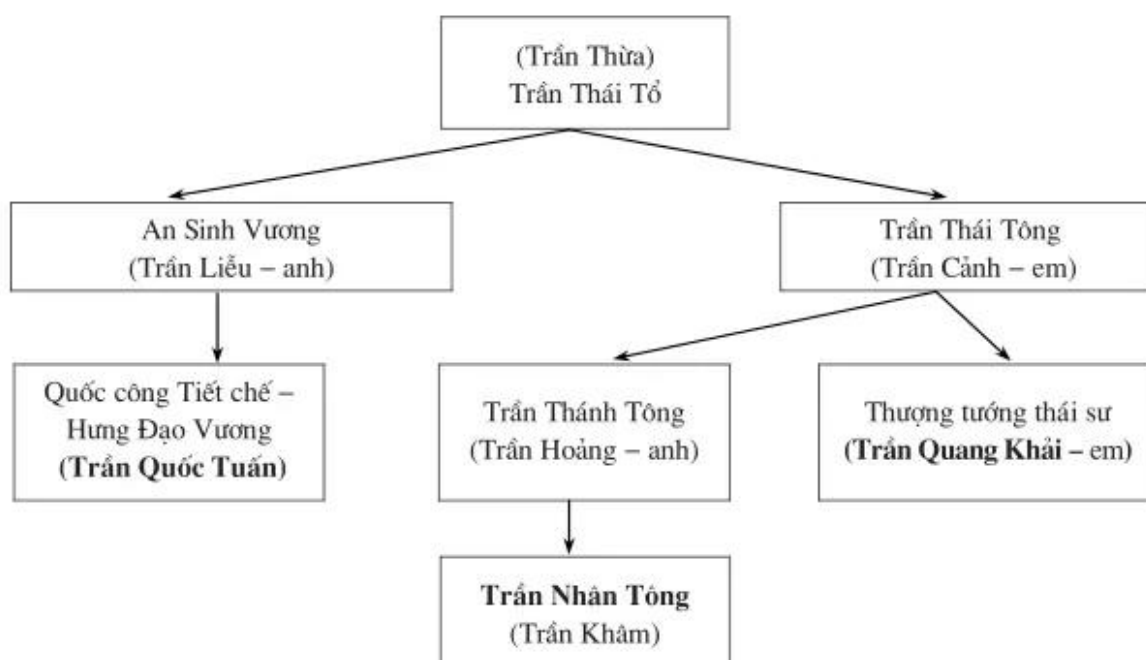
Câu chuyện các em được nghe hôm nay có tên gọi *Vì muôn dân*. Đây là một câu chuyện có thật trong lịch sử nước ta. Câu chuyện cho các em biết thêm một nét đẹp trong tính cách của Trần Hưng Đạo, vị anh hùng dân tộc đã có công giúp các vua nhà Trần ba lần đánh tan ba cuộc xâm lược của giặc Nguyên. Nét đẹp đó là tấm lòng chí công vô tư, biết gạt bỏ tị hiềm cá nhân, gia tộc vì vận mệnh của muôn dân và giang sơn.

Trước khi nghe thầy (cô) kể chuyện, các em hãy quan sát tranh minh hoạ, đọc thâm nhiệm vụ của bài KC trong SGK.

2. GV kể chuyện *Vì muôn dân* : 2 – 3 lần.

– GV kể lần 1, HS nghe. Kể xong, giải nghĩa một số từ khó đã viết trên bảng lớp (*tị hiềm, Quốc công Tiết chế, Chăm-pa, sát Thát*) ; dán tờ giấy vẽ lược đồ

quan hệ gia tộc của các nhân vật trong truyện, chỉ lược đồ, giới thiệu 3 nhân vật có tên được in đậm : Trần Quốc Tuấn và Trần Quang Khải là anh em họ : Trần Quốc Tuấn là con ông bác (Trần Liễu) ; Trần Quang Khải là con ông chú (Trần Thái Tông). Trần Nhân Tông là cháu gọi Trần Quang Khải bằng chú.

(*Lược đồ này chủ yếu để GV tham khảo. GV không sa đà giải thích quá tỉ mỉ.)

– GV kể lần 2, vừa kể vừa chỉ vào tranh minh hoạ phóng to treo trên bảng lớp. HS vừa nghe GV kể vừa quan sát tranh :

+ GV kể đoạn 1 (giọng chậm rãi, trầm lắng). Kể xong, giới thiệu tranh 1 : Tranh vẽ cảnh Trần Liễu – thân phụ Trần Quốc Tuấn trước khi mất trời trăng lại những lời cuối cùng cho Trần Quốc Tuấn.

+ GV kể đoạn 2 (giọng nhanh hơn, cảm hờn). Kể xong phần đầu của đoạn, giới thiệu tranh 2 : Cảnh giặc Nguyên ồ ạt sang xâm lược nước ta. GV kể tiếp, thay đổi giọng cho phù hợp với từng nhân vật, giới thiệu tiếp tranh 3, 4 : Tranh minh hoạ cảnh Trần Quốc Tuấn đón tiếp Trần Quang Khải ở bến Đông ; cảnh Trần Quốc Tuấn tự tay dội nước lá thơm tắm cho Trần Quang Khải.

+ GV kể đoạn 3 (thay đổi giọng cho phù hợp với lời thoại của từng nhân vật). Sau đó giới thiệu tranh 5 : Cảnh vua Trần Nhân Tông, Trần Quốc Tuấn, Trần Quang Khải họp với các bô lão trong điện Diên Hồng.

+ GV kể đoạn 4 (giọng chậm rãi, vui mừng). Kể xong, giới thiệu tranh 6 : Cảnh giặc Nguyên tan tác thua chạy về nước.

– GV kể lần 3 (nếu cần).

Nội dung truyện :

Vì muôn dân

1. Năm 1235, khi Trần Quốc Tuấn mới 5, 6 tuổi, cha ông là Trần Liễu có chuyện tị hiềm với vua Trần Thái Tông. Năm 1251, Trần Liễu lâm bệnh nặng, trước khi mất có trăng trời : "Con hãy vì cha mà lấy thiên hạ. Nếu không, nơi chín suối, cha không thể nhắm mắt !". Biết cha không quên hận cũ, thương cha, Quốc Tuấn đành gạt đầu để cha yên lòng, nhưng ông không cho đó là điều phải và luôn tìm cách hoà giải mối hiềm khích trong gia tộc.

2. Cuối năm 1284, nhà Nguyên lại kéo hàng chục vạn quân sang xâm chiếm nước ta. Thế giặc mạnh như chẻ tre. Vua Trần Nhân Tông (cháu Trần Thái Tông) cho vời Hưng Đạo về kinh. Vừa từ Vạn Kiếp về tới Thăng Long, đậu thuyền ở bến Đông, ông sai mời Thượng tướng Thái sư Trần Quang Khải (con vua Trần Thái Tông) đến cùng bàn kế đánh giặc. Biết Quang Khải ngại tắm, ông sai nấu sắn nước thơm và xin được tắm giùm. Ông tự tay cởi áo cho Quang Khải, dội nước thơm cho Quang Khải và thân mật đùa :

– Hôm nay, thật may mắn, tôi được tắm hầu Thái sư.

Quang Khải cũng kìm nổi xúc động, đùa lại :

– Tôi mới thật có may mắn vì được Quốc công Tiết chế tắm cho.

Trước tấm lòng chân tình của cả hai người, mối hiềm khích giữa hai bên được cởi bỏ.

3. Hôm sau, hai người vào cung. Vua đã chờ sẵn để bàn việc nước.

Nhà vua băn khoăn :

– Lần trước, giặc Nguyên đã bị ta đánh bại. Nhưng lần này, chúng đông và mạnh hơn trước bội phần. Các khanh xem có kế gì để giữ yên xã tắc ?

Hưng Đạo trình bày kĩ mọi việc, từ trấn giữ biên thuỳ, cắt cử các tướng..., đoạn ông nhấn mạnh :

– Nên triệu gấp bô lão cả nước về kinh để cùng luận bàn. Có sức mạnh nào mạnh bằng sức mạnh trăm họ ! Anh em hoà thuận, trên dưới một lòng thì giặc kia dầu mạnh mấy cũng phải tan !

Vua y lời.

Một sáng đầu xuân năm 1285, bô lão từ mọi miền đất nước tụ hội về điện Diên Hồng. Vua quan nhà Trần tề tựu đông đủ. Vua ướm hỏi :

– Nhà Nguyên sai sứ giả mang thư sang, xin mượn đường để đánh Chăm-pa. Ý các khanh thế nào ?

Hưng Đạo tâu :

– Cho giặc mượn đường là mất nước !

Cả điện đồng thanh :

– Không cho giặc mượn đường !

Vua hỏi tiếp :

– Ta nên hoà hay nên đánh ?

Điện Diên Hồng như rung lên bởi những tiếng hô của muôn người :

– Nên đánh !

– Sát Thát !

4. Nhờ trên dưới đồng lòng, vua tôi hoà thuận... quân dân ta đã đánh tan giặc Nguyên, giữ vững độc lập dân tộc.

Theo ĐẠI VIỆT SỬ KÍ TOÀN THƯ

- ☺ – **Tị hiềm** : nghi ngờ, không tin nhau, tránh không quan hệ với nhau.
– **Quốc công Tiết chế** : chỉ huy cao nhất của quân đội.
– **Chăm-pa** : một nước ở phía Nam nước Đại Việt bấy giờ (từ Đà Nẵng đến Bình Thuận ngày nay).
– **Sát Thát** : giết giặc Nguyên.

3. Hướng dẫn HS kể chuyện, trao đổi về ý nghĩa câu chuyện

a) KC trong nhóm :

– Từng cặp HS (hoặc nhóm nhỏ 3 em) dựa vào tranh minh hoạ, kể lại từng đoạn câu chuyện theo tranh (mỗi em kể theo 2 hoặc 3 tranh). Sau đó kể toàn bộ câu chuyện. Kể xong, các em trao đổi về ý nghĩa câu chuyện.

– GV nhắc HS chú ý yêu cầu tối thiểu khi KC theo tranh : kể được vắn tắt từng đoạn ; yêu cầu cao hơn : HS kể tương đối kĩ từng đoạn. Nêu VD với tranh 1 :

Kể vắn tắt	Kể tương đối kĩ
– Cha của Trần Quốc Tuấn trước khi qua đời dặn con phải giành lại ngôi vua. – (Hoặc) : Cha của Trần Quốc Tuấn trước khi qua đời dặn con phải giành lại ngôi vua để trả mối thù xưa. Thương cha, Trần Quốc Tuấn đành gật đầu.	Vì có chuyện mâu thuẫn với vua, cha của Trần Quốc Tuấn trước khi qua đời dặn con phải giành lại ngôi vua. Trần Quốc Tuấn thương cha nên đành gật đầu, nhưng ông không cho điều đó là phải, và luôn tìm cách hoà giải mối hiềm khích trong gia tộc.

b) Thi KC trước lớp :

– GV mời 2 – 3 tốp HS (mỗi tốp 2 – 3 hoặc 6 em) thi kể chuyện theo tranh phóng to trên bảng lớp (hoặc tranh trong SGK). Nếu HS vốn không cùng một nhóm, các em cần phân công tranh cho mỗi bạn suy nghĩ (1 phút) trước khi kể.

VD về cách kể vắn tắt (yêu cầu tối thiểu) :

Tranh 1 : Cha của Trần Quốc Tuấn trước khi qua đời dặn con phải giành lại ngôi vua. Trần Quốc Tuấn không cho điều đó là phải, nhưng thương cha nên gật đầu.

Tranh 2 : Năm 1284, giặc Nguyên lại sang xâm lược nước ta.

Tranh 3 : Trần Quốc Tuấn mời Trần Quang Khải xuống thuyền của mình ở bến Đông để cùng bàn kế đánh giặc.

Tranh 4 : Trần Quốc Tuấn tự tay dội nước tắm cho Trần Quang Khải, khéo léo cởi bỏ mâu thuẫn gia tộc.

Tranh 5 : Theo lời Trần Quốc Tuấn, vua mở hội nghị Diên Hồng triệu tập các bô lão từ mọi miền đất nước. Vua tôi đồng lòng quyết tâm diệt giặc.

Tranh 6 : Cả nước đoàn kết một lòng nên giặc Nguyên đã bị đánh tan.

– Hai HS thi kể lại toàn bộ câu chuyện (hoặc tiếp nối nhau kể một lượt câu chuyện).

– HS trao đổi về nội dung, ý nghĩa câu chuyện.

VD về những câu hỏi và câu trả lời :

+ *Câu chuyện giúp bạn hiểu điều gì ?* (Hiểu về một trong nhiều truyền thống tốt đẹp của dân tộc – truyền thống đoàn kết, hoà thuận).

+ *Nếu anh em, vua tôi nhà Trần không đoàn kết thì nước Việt lúc ấy sẽ thế nào ?* (Nếu không đoàn kết thì mất nước. Nhà Trần sẽ bị lịch sử lên án, đời sau nguyền rủa).

+ *Câu chuyện khiến bạn suy nghĩ gì về truyền thống đoàn kết của dân tộc ?* (VD : Đoàn kết là một truyền thống quý báu có từ xa xưa của dân tộc. / Nhờ đoàn kết, các thế hệ Việt Nam đã bảo vệ, xây dựng đất nước tươi đẹp như ngày nay).

+ *Bạn biết những ca dao, tục ngữ, thành ngữ nào nói về truyền thống đoàn kết của dân tộc ?* (HS phát biểu, VD : Gà cùng một mẹ chớ hoài đá nhau. / Máu chảy ruột mềm. / Môi hở răng lạnh. / Anh em như thể tay chân, Rách lành đùm bọc, khó khăn đỡ đần. / Chị ngã, em nâng. / Một con ngựa đau cả tàu bỏ cỏ. / Một cây làm chẳng nên non, Ba cây chụm lại nên hòn núi cao. / Bầu ơi thương lấy bí cùng, Tuy rằng khác giống nhưng chung một giàn. / Nhiều điều phủ lấy giá gương, Người trong một nước phải thương nhau cùng. / Đoàn kết, đoàn kết, đại đoàn kết, Thành công, thành công, đại thành công,...)

– Cả lớp bình chọn nhóm và cá nhân KC hấp dẫn nhất, hiểu ý nghĩa câu chuyện sâu sắc nhất.

4. Củng cố, dặn dò

– HS nhắc lại ý nghĩa của câu chuyện.

– GV nhận xét tiết học. Dặn HS đọc trước đề bài và gợi ý của tiết KC tuần 26.